

Din seria „Anul Centenar al României și al Românilor”

România Anului Centenar între Cruce, Înviere și Unitate...

Harul pe care îl primim noi prin Sfânta Cruce este atât de mare, încât nu ne putem apropia de Cruce decât după ce ne-am curățit în timpul celor trei săptămâni de post, premergătoare Duminicii Sfintei Cruci: "Cu mulțimea milei Tale, Preaîndurate Doamne, curățește mulțimea păcatelor mele și mă învrednicește a vedea cu suflet curat Crucea ta și a o săruta întru această săptămână a postului", se spune în Stihira a II-a de la Vecernia din Duminica Crucii. Numai postul poate lumina îndeajuns pe om pentru a-l face în stare să vadă, fără să orbească strălucirea Crucii, care este "mai scânteietoare decât soarele".

De Sfânta Cruce ne putem apropia, nu numai prin post, ci prin toate virtuțile Postului Mare, a căror făptuire a devenit cu puțință prin patimă: "Doamne, Cel ce Ți-ai întins mâinile pe Sfânta Cruce de bunăvoie, învrednicește-ne pe noi să ne închinăm Ei, întru străpungerea inimii, luminându-ne bine cu postirile și cu rugăciunile, cu înfrânarea și cu facerea de bine ca un bun și de oameni iubitor", spune o altă stihiră. Sădită în mijlocul Postului Mare, Crucea înfățișează celor ce s-au curățit în timpul celor trei săptămâni primele binefaceri duhovnicești pe care le aduc virtuțile lor.

Crucea apare ca un pom al vieții, din mijlocul Raiului. Ea definește și caracterizează tot timpul celor 40 de zile și conduce la Sfânta Înviere.

Astfel, vremea postului este un timp răstignit care duce la Învierea lui Iisus Hristos. Până ca Mântuitorul să se răstignească pe cinstitul ei lemn, Sfânta Cruce a fost un obiect de tortură. Chiar și după Răstignire și Înviere, cu toate semnificațiile pe care le-a dobândit ulterior în creștinism, Sfânta Cruce rămâne și un obiect material. De ce, atât în rugăciunile, cât și în toate cântările închinare Sfintei Cruci, Biserica i se adresează ca unei persoane?

Biserica Ortodoxă nu desparte pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos de Crucea Sa, devenită prin Înviere altar de jertfă veșnică, și nici nu desparte raționalist Crucea de Iisus Iisus Hristos cel răstignit pe ea. În lumina Învierii, slava Crucii pătrunde umanitatea și cosmosul.

De aceea, Biserica i se adresează ei ca unei persoane. Nu este vorba aici despre un antropomorfism ori personalizarea unui obiect, ci Biserica se roagă, știind că, pentru veșnicie, Crucea este Iisus Hristos cel răstignit. Acesta este și temeiul expresiilor de genul: "Bucură-te Cruce, păzitoarea creștinilor!", din Acatistul Sfintei Cruci. Crucea cuprinde într-adevăr esența teologică a persoanei umane în unirea ei cu Dumnezeu. Ea este verticalitate smerită, orizontalitate extinsă, spațiu cruciform răstignit pe temporalitatea creată, centru al lumii prin jertfa pe ea a Cuvântului lui Dumnezeu. Ea este locul întâlnirii dintre moarte și viață, dintre timp și veșnicie, durere mântuitoare, slavă tainică purtătoare de viață. Prin Cruce, postul se cinstește, înfrânarea strălucește, rugăciunea se săvârșește.

Un teolog contemporan observa că vremurile noastre răsună mai mult de strigătul lui Iov. Majoritatea celor care suferă îl acuză pe Dumnezeu de excesele răului, de absurditatea ororilor din această lume. Dumnezeu "pare că tace atunci când mor inocenții, iar tăcerea lui Dumnezeu se umple de strigătele celor torturați". Pentru toți inocenții care suferă, au suferit și vor suferi în timpul vieții lor pământești, răspunsul nu este unul verbal, ci este unul scris cu sânge. Este Crucea lui Iisus Hristos. Oamenii trebuie să-și aducă aminte că Cel care este răstignit și moare pe

Crucea Golgotei este Unul din Sfânta Treime, Însuși Fiul lui Dumnezeu. Dumnezeu, prin Iisus Hristos, se unește cu omul în mod integral. Se unește cu el până la moarte, se coboară până la iad, pentru a-l ridica din această stare. Dumnezeu nu ne părăsește.

El ne însoțește în întuneric, întrupându-se și acceptând moartea pe cruce. El este Atotputernic, dar nu în genul dictatorilor și al călăilor, nu în genul puterii pe care păcătosul o poate exercita prin ură. Atotputernicia Sa este aceea a iubirii, iar iubirea înseamnă respectul nesfârșit față de celălalt.

Mântuitorul Iisus Hristos nu coboară de pe Crucea Sa. El va învia în taină. Îl vedem pe Crucea Golgotei ca pe unul care "nu avea chip, om al durerilor și cunoscător al suferinței, disprețuit și nebăgat în seamă" (Isaia 53, 3), asemenea unui om supus torturii, al cărui chip este acoperit de ura celorlalți, de sete, de murdărie și de sânge. Prin Cruce, El s-a identificat cu toți inocenții fără de chip, cu toți nevinovații asasinați, cu toți cei care mor fără a înțelege pentru ce anume, cu toți cei care strigă spre cer: "De ce?". Crucea este înscrisă în inima lui Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu se dăruiește până la a suferi moartea în trup. Dumnezeu devine asemenea lui Iov.

Prin Sfânta Cruce, Dumnezeu suferă în toți umiliții, ofenșaii, alungații și chinuții istoriei. El este împreună cu ei umilit, ofenșat, alungat și torturat. Dar Dumnezeu nu se înmormântează în suferința omenească, ci El rămâne Dumnezeu, întrucât în Iisus Hristos nimic nu poate despărți omenescul și dumnezeiescul. De aceea, la Paști cântăm: "Cu moartea pre moarte călcând". Dumnezeu - Omul răstignit este Același cu Dumnezeu - Omul înviat.

Crucea face să irumpă în inima creatului, în inima existenței noastre o forță dumnezeiască, o viață mai puternică decât moartea. Dumnezeu se răstignește pe tot răul lumii pentru a ne deschide căile Învierii. El sfărâmă porțile morții și ale iadului, sfărâmă veșmântul răutății acestei lumi, dăruindu-ne prin Jertfă și Înviere lumina și bucuria vieții celei veșnice.

Crucea este, potrivit lui Nichifor Calist, îndulcirea amărăciunii și a plictiselii care ne încearcă în mijlocul luptelor. "Crucea este înscrisă în inima lui Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu se dăruiește până la a suferi moartea în trup. Dumnezeu devine asemenea lui Iov. Prin cruce, Dumnezeu suferă în toți umiliții, ofenșaii, alungații și chinuții istoriei. El este împreună cu ei umilit, ofenșat, alungat și torturat. Dar Dumnezeu nu se înmormântează în suferința omenească, ci El rămâne Dumnezeu, întrucât în Iisus Hristos nimic nu poate despărți omenescul și dumnezeiescul. De aceea, la Paști cântăm: "Cu moartea pre moarte călcând". Dumnezeu - Omul răstignit este Același cu Dumnezeu - Omul înviat..."

În altă ordine de idei, una din cântările Triodului, din Duminica a treia a Postului Mare, spune că Sfânta Cruce "revarsă razele cele luminoase ale Învierii lui Iisus Hristos". Care este relația dintre Cruce și Înviere și cum trebuie să înțelegem această relație, astfel încât să facem din crucea personală drum spre învierea noastră? Sărbătoarea Cinstirii Lemnului pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul veacurilor, este așezată în inima postului, în a treia duminică a Postului Mare, pentru a arăta că această perioadă de înfrânare este o răstignire interioară a Bisericii, pentru a primi slava și lumina Învierii. Sărbătoarea Crucii este un praznic ceresc în care îngerii împreună cu oamenii înconjoară duhovnicește Lemnul cel sfânt pe care s-a răstignit Iisus Hristos. Crucea este ținta și lumina postirii Bisericii, frumusețea jertfelnică a lui Dumnezeu și slava tainică a Învierii.

Biserica Mântuitorului Iisus Hristos este Crucea iubirii sale răstignite, extinsă peste spațiu și peste veacuri în așteptarea Învierii universale. Ea este numită "Raiul cel frumos al Bisericii", "pomul nestrăciunii, care ne-a înflorit desfătarea slavei celei

veșnice, ușa Raiului". Sângele cel vărsat de Mântuitorul nostru Iisus Hristos pe Cruce este asemuit cu vopseala sau cerneala cu care Dumnezeu a semnat și a pecetluit nemurirea omului. Ea este pana cu care Iisus Hristos a semnat actul eliberării noastre.

Dimensiunea pascală a Duminicii și prăznuirea Crucii se întregesc astfel într-o iconomie teologică unică, în care suferința neamului omenesc se unește cu nădejdea sigură a Învierii lui Iisus Hristos, "Începătura Învierii celor adormiți" (I Corinteni 15, 20). După cum reiese din Sinaxar, această Duminică a Crucii este și o lumină profetică a Pătimirilor Domnului, care se apropie. În ea, Biserica a așezat simetric pedagogia sa teologică, înfigând în inima postului Crucea jertfei și a biruinței.

Venerarea Crucii în mijlocul Postului Mare, de pildă, ducerea ei în procesiune, apare în Biserică ca o adevărată teofanie. Această parusie a Crucii și marea solemnitate a ritului venerării ei evidențiază limpede că, pentru teologia ortodoxă a Crucii, icoanele, moaștele sunt adevărate sfinte taine, mijloace eficiente de comuniune în taină cu prezența lui Iisus Hristos. Ritualul intrării Crucii și troparul arată că nu există limită foarte strictă între icoană și euharistie, astfel că venerarea Crucii este în fond o comuniune anticipată cu patima lui Iisus Hristos și Învieria Sa nedespărțită de ea. Cei ce sărută cu evlavie Sfânta Cruce sunt încredințați că primesc Duhul Sfânt și găsesc o adevărată sfințire în razele duhovnicești pe care le iradiază Crucea...

Cu alte cuvinte, Duminica a treia a Postului Mare este dedicată de Biserica Ortodoxă Sfintei Crucii, Vinerea din săptămâna mare – răstignirii jertfelnice a Mântuitorului pentru răscumpărarea păcatelor oamenilor, iar Duminica Paștilor este închinată Învierii lui Iisus Hristos.

Altfel spus, în creștinism, cuvântul Cruce are două semnificații. Prima este cea materială, Crucea pe care Mântuitorul a purtat-o pe umerii Săi a căzut sub povara ei, a fost pironit și a murit răstignit pe ea.

A doua este Crucea cea duhovnicească: de suferință, durere, necaz sau jertfă. Mântuitorul Iisus Hristos și-a purtat crucea în ambele înțelesuri ale cuvântului. A dus crucea pe umerii Săi, dar a răbdat și batjocuri, palmuiri, scuipări, biciuiri, trădarea lui Petru, vânzarea lui Iuda, părăsirea de către ceilalți ucenici, respectiv tot păcatul, săvârșit de om, care s-a răsfrânt asupra Mântuitorului Iisus Hristos.

Maica Domnului, de asemenea, a avut de dus o Cruce, cea prin care și-a văzut Fiul răstignit fără nicio vină, împlinindu-se atunci profeția Dreptului Simeon, care spunea: „Săbie va trece prin sufletul Tău“. Și, într-adevăr, Crucea a trecut prin sufletul Maicii Domnului, pentru că sabia are forma Sfintei Crucii.

Așijderea, fiecare om are de dus o cruce, un necaz, o durere sau o suferință. Diferența dintre crucea fiecărui om și Crucea lui Iisus Hristos este aceea că Mântuitorul nu a suferit pentru vreun păcat al Său, pentru că Fiul lui Dumnezeu întrupat este fără de păcat. Iisus Hristos a suferit pentru păcatele noastre.

Noi suferim, ducem o cruce din cauza greșelilor noastre, pe când Iisus Hristos a dus o cruce nu pentru Sine, ci pentru noi și în locul nostru. Și tocmai pentru că a dus crucea în locul nostru, atunci și crucea pe care o avem noi de purtat, nu este la măsura păcatelor pe care le-am săvârșit, ci este mult diminuată, căci: „Acesta neputințele noastre a luat și bolile noastre le-a purtat“ (Mt. 8,17).

„Evanghelistul Vechiului Testament“, Isaia, scria: „...El a luat asupra Sa durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat“ (Is. 53,4). Profetul Isaia arăta și motivele suferinței lui Iisus Hristos: „Dar El a fost străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărâdelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat“ (Is. 53,5).

Suferința omului – oricât de mare, grea sau îndelungată – este cât pentru un om; suferințele și moartea lui Hristos sunt pentru toți oamenii: „El a gustat moartea pentru fiecare om“ (Evr. 2,9).

S-ar putea crede că suferința lui Iisus Hristos a încetat deodată cu moartea Sa, mai ales că a Înviat din morți și S-a Înălțat la cer. Însă Iisus Hristos a suferit pentru păcatele tuturor oamenilor, din toate timpurile. Or, câtă vreme omul continuă să păcătuiască, fiecare păcat provoacă o suferință lui Iisus Hristos.

Sfântul Maxim Mărturisitorul afirma că Iisus continuă să sufere pentru păcatele noastre chiar după Înălțarea Sa la cer, întrucât El S-a așezat de-a dreapta Tatălui (Mc. 16,19), „ca Jertfă și Arhiereu în același timp“ (Pr. lector George Remete, Dogmatica Ortodoxă, Alba Iulia, Editura Episcopiei Ortodoxe Alba Iulia, 1997, p. 251).

De aceea, Iisus Hristos i se revelează Sfântului Evanghelist Ioan în stare de jertfă: Iisus pe tronul dumnezeiesc, în starea de slavă, apare ca un Miel înjunghiat (cf. Apoc. 5,6).

Suferința lui Iisus Hristos este în stare continuă până la sfârșitul veacurilor din cauza păcatelor săvârșite de fiecare om: „El se află, până mai este un om de mântuit pe pământ, în starea de voință mântuitoare și de iubire suferitoare în care se afla când a adus jertfa pe Golgota“ (Dumitru Stăniloae, Iisus sau Restaurarea Omului, Editura Omniscop, Craiova, 1993, p. 367).

Acesta este motivul pentru care Blace Pascal afirma: „Iisus Hristos este în agonie până la sfârșitul veacurilor; noi nu trebuie să dormim (păcătuim) în acest timp“.

Asemenea fiecărui om, și neamurile au o cruce de purtat. Neamul Românesc a îndurat o cruce secole de-a rândul. Și aici pot fi amintite câteva dintre înțeleșurile Crucii pe care acest neam le-a avut de suferit. Povara crucii a fost resimțită de acest neam când a fost nevoit să trăiască dezbinat, despărțit, aflându-se sub diferite stăpâniri. Românii din Țara Românească (Muntenia și Oltenia), cei din Dobrogea și cei din Țara Moldovei erau supuși Imperiului Otoman, căruia îi plăteau tribut (cf. Ioan-Aurel Pop, Independența nu este o caracteristică a Evului Mediu, ci a Epocii Moderne și Contemporane); românii din Basarabia se aflau din anul 1812 sub stăpânirea Imperiului Țarist, iar cei din Bucovina sub dominație austriacă din anul 1775.

Încă de la începutul celui de-al doilea mileniu, românii din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș s-au aflat sub stăpânirea Regatului Ungariei (sec. XI-XIII); după anul 1541, Transilvania a fost Principat Autonom sub suzeranitate turcească; apoi de la anul 1688 atât Transilvania, cât și Banatul, Crișana și Maramureșul au fost sub dominația Imperiului Habsburgic, iar între anii 1867 și 1918 sub dualismul Austro-Ungar (cf. Ioan-Aurel Pop, Eminescu și neprietenii țării sale și ai poporului român, în Tribuna Învățămintului 19.01.2016 și „Războiul informațional“ și centenarul Marii Uniri); astfel încât în momentul în care s-au schimbat stăpânirile, cea a Imperiului Otoman cu cea a Imperiului Habsburgic, românii transilvăneni constatau cu durere: „Am schimbat jugul de lemn turcesc cu cel de fier austriac“.

Greutatea crucii pe care au fost nevoiți s-o poarte românii de-a lungul timpurilor a fost și aceea prin care li s-au luat pământurile. La sfârșitul secolului al XII-lea, în jurul anilor 1190-1200, în documente ale vremii se menționează că teritoriul de fondare a mănăstirii cisterciene de la Cârța a fost „smuls de la români“ (terram exemptam de Blaccis).

Acest document arată, pe de o parte, existența românilor în Țara Făgărașului în acea perioadă, iar pe de altă parte, faptul că exista o organizare politică și religioasă a românilor, din care a fost răpit (de către catolicii unguri – n. n.), scos acel teritoriu în suprafață de aproximativ 9.000 de hectare (cf. Ioan-Aurel Pop, *Din Măinile Valahilor Schismatici, Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale – secolele XIII-XIV*, Editura Litera, 2011, p. 82).

După ce li s-au luat pământurile, câteva secole mai târziu s-au dat legi împotriva românilor. Printr-un decret care privea orașul Târgu Mureș se arată că în anul 1759, ziua 15 a lunii decembrie, consiliul și comunitatea celor o sută de bărbați a hotărât: „...orice de neam valah nu poate, cu nici un preț, cumpăra proprietate în oraș, ba nu poate căpăta nici pământ din hotarul orașului, fie acesta de fânaș sau arător; nimeni dintre cetățenii orașului să nu-i ajute să prospere, ori să-i primească la lucru și cu atât mai vârtos să nu le dea loc să se așeze în oraș..., ci să-i denunțe primarului.

Cei care vor contraveni acestui ordin vor fi aspru pedepsiți“ (Dorin Suciuc, 450 de ani de la Edictul Dietei de la Turda, în *Mesagerul de Covasna*, 19 ian. 2018).

La începutul secolului al XX-lea, în anul 1918 (22 nov.), Lumina publica un articol intitulat *Ziua Învierii*, în care era scris: „Noi, care am fost lipsiți de graiul nostru strămoșesc în școlile zidite din sudoarea feței noastre, care am fost judecați să rostim și Tatăl nostru în altă limbă, care am văzut comisarii guvernului în soboarele noastre bisericești și am fost lipsiți de dreptul de a cumpăra un petec de pământ“ (Biserica Ortodoxă Română și Marea Unire, vol. I, Basilica, București, 2018, p. 38).

Crucea suferinței au purtat-o românii și pentru că au fost excluși dintre națiuni și „răbdați“ să existe în Principatul Transilvaniei „până avea să dureze bunul plac al principilor și cetățenilor“, după cum se consemnează în înscrisuri cu valoare de lege din secolul al XVII-lea (cf. Ioan-Aurel Pop, *Din mâinile valahilor...*, p. 4).

Consecința acestor acte a fost aceea a pierderii drepturilor și libertăților. În urma răscoalelor de la anul 1437 de la Bobâlna (județul Cluj) și Căpâlna (județul Sălaj), cele trei națiuni, maghiarii, sașii și secuii au alcătuit o frăție, *Unio Trium Nationum* (uniunea celor trei națiuni), prin care românii erau exceptați de la drepturi.

Astfel, amintim o mărturie a Împăratului Iosif al II-lea, de la Viena, care cu prilejul primei sale călătorii în Transilvania, la anul 1773, nota despre românii ardeleni: „Acești săraci supuși români, care sunt, fără îndoială, cei mai vechi și mai numeroși locuitori ai Transilvaniei, sunt chinuți și împovărați cu nedreptăți de toată lumea, fie unguri, fie sași...“ (Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan, *Istoria Transilvaniei*, Academia Română, Academia de Studii Transilvane, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013, p. 144). Nobilimea maghiară se purta urât cu românii și nu avea nici o reținere nici măcar în fața Împăratului.

O altă mărturie, a unui contemporan cu Nicolae Olahus, este a unui umanist numit Anton Verancius, care scria despre Transilvania: „Este locuită de trei națiuni: secuii, ungurii și sașii. Aș adăuga totuși și pe români, care deși îi ajung ușor la număr pe ceilalți, nu au nicio libertate, nicio nobilime și niciun drept al lor“ (Ioan-Aurel Pop, *Din Măinile Valahilor Schismatici*, p. 40). Deci românii li s-au luat drepturile și libertățile.

Altă trăire a crucii o constituie faptul că fiind despărțiți și trăind în anumite imperii, românii au fost nevoiți să meargă la război sub steaguri străine și să lupte chiar unii împotriva altora. Un exemplu îl constituie bătălia de la Zărnești, din anul 1690, dintre Țara Românească, în fruntea căreia era Constantin Brâncoveanu și armata habsburgilor condusă de generalul Heisler; această tabără nu era alcătuită numai din austrieci, ci și din români (aproximativ 7.000). Românii din Transilvania au fost siliți de stăpânirea austriacă să lupte împotriva românilor din Țara Românească.

A ieșit victorios la vremea aceea Constantin Brâncoveanu (Prof. Istorie Mihai Lungu, Relațiile dintre cele trei Țări Românești de la înfăptuirea Unirii lui Mihai Viteazul până la Martiriul Sfinților Brâncoveni, în Tribuna Învățământului, 16.01.2018.).

Al doilea exemplu: în timpul Primului Război Mondial, sute de învățători confesionali și elevi (dintre românii din Transilvania – n.n.) din clasele superioare ale secțiilor pedagogice au fost trimiși pe front (în interesul Imperiului Austro-Ungar – n.n.) pentru o cauză străină de interesele lor (B.O.R. p. 324).

Și în fine, durerea crucii pe care acest neam a avut-o de îndurat nu a fost numai o suferință, ci și-a atins apogeul în jertfa supremă. Românii au fost nevoiți să plătească prețul suprem al libertății pentru faptul că-și cereau drepturile. Sfinții Ierarhi Ilie Iorest și Sava Brancovici, Mitropolii Transilvaniei au fost întemnițați. Alții au murit în închisori: Sfinții Visarion Sarai, Oprea Miclăuș, Preoții Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel au murit în închisoarea Kuffstein din Austria. Alții au plătit prețul suprem al vieții prin martiriu: Horea și Cloșca pentru că s-au răsculat și cereau egalitate în drepturi și libertăți – să nu mai fie nemeșie și să nu mai fie iobăgie – au fost trași pe roată la Alba Iulia în anul 1785. Ei au murit nu doar pentru a dobândi anumite drepturi, ci și pentru credință: „Ne-ați luat holdele, ne-ați luat brațele, dar nu ne puteți lua credința“. Răscoala lor a fost și o luptă împotriva uniației.

Înainte de martiriul lui Horea și Cloșca, în anul 1763, un țăran din zona Năsăudului, Atanasie Todoran a fost frânt cu roata pentru că i-a reținut pe oameni de la unirea cu Biserica Romei. Anterior acestei jertfe a lui Moș Tănase, acesta aflând că în satul său, Bichigiu, credința strămoșilor săi este amenințată de uniație și că nu există preot ortodox, s-a opus cu îndârjire spovedirii și împărtășirii lui de către un preot unit. Pentru mucenicia lui (alături de Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu) a dobândit cununa sfințeniei de la Dumnezeu.

Domnitorul Țării Românești Sfântul Constantin Brâncoveanu, împreună cu cei patru fii ai săi, și sfetnicul Ianache au fost martirizați la Constantinopol în anul 1714.

De asemenea, „Eminescu a fost jertfit pe altarul Daciei mari“ (Prof. Univ. Dr. Aurel V. David, Eminescu – prima jertfă pe altarul Daciei Mari); iar Părintele Ioan Lupaș, cel care a avut un merit deosebit la Unirea Transilvaniei cu Principatele Unite în anul 1918, a fost întemnițat la Szeget în Ungaria. Acestea sunt doar câteva exemple din mulțimea de martiri ai neamului românesc.

Dar cu toate aceste jertfe ale neamului, România se afla la începutul anului 1918 în iminentul pericol al desființării. Chiar dacă Țara Românească s-a unit cu Moldova în anul 1859, în timpul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și a faptului că în urma războiului de neatârnamare de la anul 1877, România a dobândit independența cu „prețul“ a 10.000. de victime, totuși înainte de sfârșitul Primului Război Mondial, România era în pragul dezastrului, al destrămării și chiar în pragul desființării. (cf. Ioan Todea, Ion (Ionel) I.C. Brătianu Întregitor și Făuritor al României Moderne, 1864-1927, Editura Universitară, București, 2014, p. 96). Saint Aulaire, ambasadorul Franței la Iași, între anii 1916-1918, aprecia că: „Nicio speranță nu există pentru România de a scăpa din strânsoarea Germaniei care, având-o la dispoziția sa, s-a hotărât să încheie socotelile cu România, forțând și amenințând guvernul român cu ruperea armistițiului dacă nu se încep tratativele de pace” (România anului 1918 - Cronologia evenimentelor, în Certitudinea nr. 8, 2018, p. 8), care presupuneau cedarea întregului teritoriu al Dobrogei, până la Dunăre, importante rectificări de frontieră în zona Porților de Fier, în Valea Jiului și între Vatra Dornei și Câmpulung Moldovenesc, precum și grele concesiuni economice. Deci o Românie fărâmițată,

micșorată, fără Transilvania, Maramureș, Crișana și Banat, apoi fără Bucovina și Basarabia și fără Dobrogea.

De asemenea, în urma războiului, poporul era vlăguit; au murit aproximativ un milion de români, ceea ce însemna aproape o optime din întreaga populație a Țării, între aceștia fiind soldați care au murit pe front și civili, care sufereau și mureau din cauza tifosului exantematic. Cei rămași erau grav răniți, în suferințe fizice sau în suferințe sufletești: orfani, văduve, părinți care și-au pierdut fiii în război. Totodată, au avut loc mari distrugerii, mari pierderi materiale, localități distruse.

În prima jumătate a secolului al XVII-lea, Grigore Ureche scria în Letopisețul Țării Moldovei că neamul acesta „a fost așezat în calea tuturor răutăților“.

Așadar, potrivit cronicarului, cauza lipsei de unitate a românilor stătea în răutatea și păcătoșenia altora.

Episcopul Melchisedec Ștefănescu, care a fost contemporan cu evenimentul Unirii Principatelor Române, din anul 1859, găsea o altă cauză a lipsei de unitate a românilor de-a lungul veacurilor. În anul 1857, înainte de a fi Episcop al Hușilor, pe vremea când era Arhimandrit, spunea într-o predică rostită cu ocazia hramului Catedralei Episcopale: „Dezbinarea de astăzi a neamului românesc este semn al osândirii dumnezeiești pentru ignoranța și ne iubirea noastră, pentru egoismul nostru, pentru ne bărbăția noastră, într-un cuvânt pentru păcatele noastre. Dezbinarea ne-a slăbit și ne-a făcut de batjocură celor dimprejur“ (Arhim. Mihail Daniliuc, Episcopul Melchisedec Ștefănescu, luptător pentru unirea și unitatea românilor, în Lumina 13 febr. 2018).

Erau, oare, înaintașii noștri, la vremea respectivă, mai răi decât cei care ne asupreau? Nicidecum! Afirmația Episcopului Melchisedec Ștefănescu, pe lângă adevărul pe care îl conține, căci nu este om care să fie fără de păcat, se cuvine a fi înțeleasă în sensul cuvintelor Mântuitorului: „Cel care se smerește pe sine, acela va fi înălțat“.

Altfel spus, cel care își recunoaște starea de păcătoșenie, de greșală în fața lui Dumnezeu, acela va fi înălțat de către Mântuitorul. Fiul risipitor a dobândit iertarea de păcate, pentru că s-a smerit și a venit la tatăl său să-și ceară iertare. Și neamul acesta românesc a răbdător umilința secole de-a rândul; a fost în nevoi, în chinuri, răbdând foamea, frigul, bătaia, sărăcia și suferința: „Flămând și gol, fără-adăpost./ Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut./ Și m-ai scuipat și m-ai bătut/ Și câne eu ți-am fost!“ (George Coșbuc, Noi vrem pământ!)

Revenind la cel ce avea să devină Episcopul Melchisedec Ștefănescu, acesta oferea și soluții pragmatice: „Să jertfim niște pagube părute pentru niște foloase reale și glorioase, pentru viitorul nației noastre. Să ne îngrozim de neunire, căci cel care se împotrivesc Unirii Principatelor lucrează împotriva voii lui Dumnezeu. Iar pentru a ajunge la această fericită unire, noi avem nevoie a jertfi abuzurile și obiceiurile rele, care s-au înrădăcinat în noi: egoismul, individualismul și materialismul“.

Deși rostea aceste cuvinte în anul 1857 ele sunt foarte actuale și astăzi. Egoismul, materialismul și lipsa de unitate pot fi observate și astăzi. Iubirea de neam a viitorului ierarh poate fi constatată din viziunea sa: „Fundamentul unirii Principatelor îl constituie cuvântul Mântuitorului: Precum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia întru Noi una să fie“ (In. 17,21).

Nicolae Iorga a numit crucea neamului „drumul de lacrimi și de sânge“, iar Sabin Evuțianu publica la 29 noiembrie 1918 în ziarul Românul, un articol intitulat „Golgota“ (B.O.R., p. 29 și p. 25).

Dar Sfânta Cruce nu este niciodată despărțită de Înviere. Mântuitorul Însuși a ajuns la Înviere doar prin jertfa de pe Sfânta Cruce. De aici înțelegem că jertfa este legată de înviere și că nu există jertfă fără înviere și nici înviere fără jertfă.

Astfel, prin Unirea de la 1 decembrie 1918 a Înviat neamul românesc. Pentru Crucea purtată în acest adânc de suferință, Domnul a făcut acestei națiuni un Dar mai presus de orice preț: Darul Învierii neamului românesc. Adunarea de la Alba Iulia a început cu Sfânta Liturghie, la care au participat Episcopul Miron Cristea al Caransebeșului și Episcopul Ioan Papp de la Arad, care era și locțiitor al Mitropolitului Transilvaniei.

La otpust, rugăciunea de sfârșit a Sfintei Liturghii („Cel ce a înviat din morți, Iisus Hristos Adevăratul nostru Dumnezeu...“), Episcopul Ioan Papp a rostit cu cuvinte înăbușite în lacrimi: „Și a înviat și neamul românesc din Transilvania“ (B.O.R. ..., op. cit., p. 31).

Astfel, în toată Țara „se prăznuia – ca la Paști – veselia cea veșnică și învierea noastră națională“ (Ibidem, p. 39), iar Adunarea de la Alba Iulia a fost numită „Praznicul Învierii neamului românesc“ (Ibidem, p. 41), în care „nu era nici un ochiu uscat. Din ochii tuturor curgeau sfintele lacrimi ale învierii noastre naționale“ (Biserica și Școala nr. 47, 1918, p. 2).

Demersurile românilor pentru libertate și jertfele lor de-a lungul vremii, pe de o parte, iar pe de altă parte, eforturile celor care s-au străduit să înfăptuiască Unirea, toate acestea la un loc ar fi fost zadarnice fără ajutorul decisiv al lui Dumnezeu.

De aceea, Unirea de la 1 Decembrie 1918 este Darul lui Dumnezeu.

Însă, deopotrivă, Dumnezeu a făcut neamului românesc acest dar pentru crucea pe care acesta a purtat-o și pentru toate jertfele lui.

De aceea Darul se cuvine a fi primit, apreciat, lucrat și desăvârșit. Azi, acest Dar este pentru noi datorie.

Noi nu trebuie să uităm umilințele și nici jertfele strămoșilor noștri, pentru că dacă le vom uita, vom ajunge să le retrăim. George Santayana afirma: „Cine nu are memoria istoriei riscă să o repete“.

De asemenea, Darul lui Dumnezeu trebuie păstrat permanent în amintirea noastră și a copiilor noștri și deopotrivă să-i pomenim pe toți cei care au contribuit la realizarea Unirii. „Aduceți-vă aminte de înaintașii voștri, ...priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința“ (Evr. 13,7) este îndemnul Sfântului Apostol Pavel cu privire la memoria trecutului și la cinstirea strămoșilor care ne sunt modele de urmat. La aceste stări sufletești s-ar cuveni și o „împreună trăire“ cu ei: „plângeți cu cei care plâng“ (Rom. 12,5) și „aduceți-vă aminte de cei închiși, ca și cum ați fi închiși cu ei. Aduceți-vă aminte de cei ce îndură rele, ca și cum și voi ați îndura rele“ (cf. Evr. 13,3)

În același spirit pe monumentul de la Treznea, din județul Sălaj, stă scris: „S-a ridicat acest obelisc în memoria cetățenilor din localitatea Treznea uciși în timpul ocupației și terorii fascisto- horthyste în septembrie 1940. Să facem totul pentru ca asemenea evenimente tragice să nu se mai repete niciodată“.

De aceea, în acest an centenar, se cuvine să aducem și noi prinosul nostru de recunoștință pentru tot ceea ce au făcut înaintașii noștri prin toate jertfele lor, jertfe prin care a venit și Învierea neamului românesc.

Pe de o parte, dacă prin moartea sa Moise s-a adăugat la poporul său (cf. Deut. 32,50), Mitropolitul Varlaam afirma că prin moarte se întoarce în „casa de lut a strămoșilor săi“.

Pe de altă parte, marele Ierarh Ioan Inochentie Micu Klein scria: „Nu poți învia cu adevărat decât în pământul patriei tale“ (Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan, Istoria Transilvaniei, p. 150).

Sfântul Apostol Pavel în prima Epistolă către Corinteni (15, 22-23) scria că fiecare va învia în rândul cetei sale, adică în rândul neamului său: „Căci, precum în Adam toți mor, așa și în Iisus Hristos toți vor învia. Dar fiecare în rândul cetei sale: Iisus Hristos începătura, apoi cei ai lui Iisus Hristos, la venirea Lui“.

Pentru ca Învierea noastră, a fiecăruia în parte, să nu fie spre Învierea osândirii, ci spre Învierea vieții veșnice (cf. In. 5,29) se cuvine a fi împlinitori ai voii lui Dumnezeu, spre a ne învia sufletele din starea de păcat.

Totodată, este necesară o înviere a sentimentului iubirii de neam și de țară: „...vom lua marea hotărâre a întoarcerii la Iisus Hristos!...“

Fără o generală convertire la Iisus Hristos, iar nu numai de indivizi răzleți, nu este cu putință să păstrăm și să refacem sacra moștenire de la 1918 în toată integritatea și autenticitatea ei“ (Pr. Dumitru Stăniloae, Valoarea Zilei de 1 Decembrie 1918, în B.O.R. ... , p. 23).

Prin urmare, dacă a existat o cruce a neamului, există și o înviere a lui. O înviere a neamului românesc a fost prin Unirea de la 1 decembrie 1918 și va mai fi una la sfârșitul veacurilor: o înviere de obște a tuturor oamenilor, din toate neamurile și din toate timpurile!...

Așadar, în încheierea acestui eseu, evocându-i, în continuare, pe eroi, pomenindu-i pe martiri, cinstindu-i pe toți făuritorii Marii noastre Uniri de la 1918, afirm/sușin că trebuie totuși, să facem un pas, înainte, adică mai departe, dincolo de focul de paie, ajungând, deci, să ne respectăm între noi înșine, fără a ne mai sabota, șantaja, calomnia, descuraja, răzbuna și marginaliza, în mod reciproc, cu alte cuvinte, haideți să ne apucăm serios, unit, asumat și responsabil, de treabă, căci curajul, bărbăția, credincioșia, patriotismul și eroismul nu trebuie să fie niște calități ori virtuți trecute și perimate ci, mai ales, prezente și, îndeosebi, viitoare!...

Fiindcă numai în acest mod, vom putea vorbi, în viitor, aievea, de o Românie, a copiilor noștri, nefurată, nemișcată, netrădată, neprădată, necrucificată, nespeculată, neconfiscată, nevândută și necumpărată, adică de o Românie integră, întregă, onestă și demnă, corectă și prosperă, curată și elegantă, responsabilă și profundă, serioasă, sinceră și autentică, altfel „rătăcirea de pe urmă va fi mai rea decât cea dintâi!“!...

Și, dacă ar mai fi de adăugat încă ceva, poate ar mai fi un îndemn de reiterat, acela, adresat, în chip profetic, de către Nicolae Iorga, destinat celor din fruntea/conducerea țării, de atunci și de acum: „Țineți aproape de popor ca să nu rătăciți!“!...

Iar noi, toți, laolaltă, să ținem aproape de Dumnezeu, măcar din același motiv sau același considerent și, apoi, desigur, să ținem, unii la alții, unii cu alții și unii de alții!..

Căci, „unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere/unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește!“!...

Ce bine ar fi dacă acest vers ar fi un principiu, de viață și de moarte!...

Altfel spus, unirea și unitatea noastră nu trebuie să constituie doar o referință simbolică, istorică, comemorativă și omagială ci să ajungă a fi un demers concret, un deziderat continuu sau o permanentizare, consistentă, substanțială, durabilă, stabilă, statornică și eficientă, căci numai astfel vom mai rezista, numai așa ne mai putem menține și, salva!...

Stelian Gomboș

<https://steliangombos.wordpress.com/>